

ŠTA NAS KOŠTA SVAĐA SA HRVATIMA?*)

Došlo je vreme – i to je krajnje vreme – da *srpski seljaci* progovore, i da uzmu u svoje ruke rešavanje o svojoj koži i o našoj narodnoj zajednici.

U ratu je seljak najviše podneo, i snagom, i krvlju, i imanjem. Danas ga više niko ni za šta ne pita. *Od njega se traži sve*: i porez, i kuluk, i monopol, i taksa, i vojnik, i patrola. *Sve mu se uzima budzašto, za ništa, a on sve kupuje deset puta skuplje nego što vredi.*

Seljak argatuje i trpi, otvara nove rupe na kaišu, štedi i oskudeva kao nikad. I gleda čudo neviđeno: UZJAŠILA GA I ALA I VRANA, MUZU GA I MAMUZAJU SVI REDOM. Živnuo je bio malo odmah posle rata: obnovio kuću i domaćinsto, razdužio se, kupio nešto zemlje, nabavio bolje alate i lepšu stoku. Sav novac je ubrzo isturio iz ruku, prodao i založio u bescenje svu ratnu štetu. Zadužio se kod privatnih banaka, plaćajući preteške kamate. Mislio je da se uljudi, unapredi i obezbedi. Računao je da će biti bolje i njemu, i njegovima, i samoj državi.

Šta je i kako je u toj državi, on nije mnogo razbirao. Gledao je svoju muku, jer je verovao da ima ko se o tome stara i brine. Zašto je vlada? Zašto gospoda primaju tolike plate?

Činovnici u opštini i u srezu, poslanici i trgovci govorili su mu da su naši ljudi na upravi dobri, ali da *Hrvati podrivaju i ruše državu*. Ima tamo neki STJEPAN RADIĆ koji buni Hrvate. On je, rekli su, aždaja koja hoće da proguta ovu državu, i da potamani sve Srbe. On je plaćen od inostranstva, on je izdajnik, on je satana. Pozvali su srpske seljake da državu spasu od Radića, i da sačuvaju ugroženo srpstvo.

To je bilo 1925. godine. Izbori^{a)} su sprovedeni nasilno, uz pretnje i kazne, sa presipanjem kuglica i sa mnogo, vrlo mnogo laži. „Država je u opasnosti! Srpstvo je u opasnosti!“ Uspeli su da prevare Srbe seljake. Dobili su većinu. Mesec dana nije bilo prošao od izbora, a ista vladajuća klika napravila je sporazum sa tim istim Hrvatima, sa tim istim Radićem. Pušten je Radić iz zatvora i došao je u Beograd sa svojim poslanicima.^{b)} Videli su ga ljudi, čuli ga. Pametno govori čovek, pošteno, za narod i za seljaka korisno. Ali baš zato nije mogao sa njima da se složi, i ubrzo je *isteran iz vlade*. Sad su opet počeli da ga napadaju, da gone njegove ljude i da u njegovoj stranci traže izdajnike koji će i vodu i stranku prodati za novac.

Tih istih godina i seljaku poče da biva sve teže. Ministar finansija, ZLOGLASNI MILAN STOJADINOVIĆ, bankar i barzijanac, koji je za račun gazde u bescenje kupio ratnu štetu, da bi samo na tom poslu zaradio 100.000.000 dinara, radio je energično na takozvanom „snižanju dinara“. Za nekoliko meseci, naš dinar se penje od 5 na 10 švajcarskih franaka za 100 dinara. On duplira u svojoj vrednosti. Ali samo u inostranstvu,

*) Ovaј текст је написан у затвору 1932. године. Шапирографисан је и унеколико се разликује од првобитног текста, откуцаног на писањој машини. Објављује се по шапирографисаном тексту који је приређивачима љубазно дала за објављивање ћерка др Драгољуба Јовановића, Дафна Дамњановић, за што јој дугујемо дубоку захвалност.

^{a)} Реч је о парламентарним изборима од 8. фебруара 1925. године.

na stranim berzama, gde rade samo banke i krupni trgovci. *U zemlji dinar ne dobiva veću kupovnu snagu*: kutija šibica ostaje 1 dinar, so ostaje 3 dinara, šećer 14 dinara, a tako isto i druge stvari potrebne seljaku. *Porezi ostaju isti*, i čak se uvećavaju iz godine u godinu. *Državni budžet* se od 7 milijardi popeo na 14 milijardi, iako je po vrednosti dinara trebalo da bude prepolovljen. Novi nameti se izmišljaju svakodnevno. *Dugovi* su ostali isti, i još su porasli zbog užasno visoke interesne stope. *Dinar je postao veliki da ga dvojica nose, a s njim seljak ništa ne može kušiti*.

BANKARI SU TAKO UDVOSTRUČILI SVOJU IMOVINU, A SELJAK JE PROKUKAO. Zajedno s njim, zanatlija i sitan trgovac, koji od njega žive. **CENE SELJAKOVIH PROIZVODA PALE SU NA POLOVINU, PA I NA ČETVRTINU, DOK JE SVE ŠTO ON KUPUJE OSTALO SKUPO, A NAMETI JOŠ POVEĆANI.** Danas je trošarina u varoši veća nego što vredi proizvod ili živinče koje se iznese na pijacu. Rade ljudi džabe, hrane ovaj svet džabe, i eto – *što više radiš, više štetuješ*. Bolje je poklati mlade prasce nego ih nositi na pijacu; jeftinije je ubiti vola nego ga terati na klanicu. A zelenaš i banka gone za dug. Poreznik i egzekutor popisuju i naplaćuju. Žandarmi se razmireli po selima kao sejmeni. *Ovo je gore nego okupacija*.

GORE U VLADI SVE CRNJE I GORE. Svaka vlada izgleda slabija i bednija od one pre nje. Posle pašića, pored njega živoga, dovode Uzunovića^{v)}, stopce mu daju da sastavi vladu. Kad je došao Velja Vukićević^{g)} sa 11 poslanika, mislilo se da je dozlogrdilo i da smo došli do kraja. *Skupština se pretvorila u cirkus, vlada u komediju, država u ludnicu*. Ko je pronašao Velju Vukićevića? Ko mu je dao vlast? Za... na red^{*)}, i naredio mu da ne ide u lov kad u Skupštini vri kao u kazanu? Ili se možda baš išlo na to da se *Parlament* sroza do najniže tačke da bi se lakše rasterao iz one štale? Jest, išlo se na to. Zato su sprovedeni onakvi izbori 1927, uz nasilje, prebijanje, falsifikovanje, laž i prevaru. Zato je od 11 poslanika Velja Vukićević mogao napraviti 140. Zato je došla većina mangupska, pljačkaška i zločinačka.

ZLOČINAČKA VEĆINA ODISTA. Jer 20. juna pukoše u Skupštini revolverski meci Puniše Račića, i padoše tri velika i čestita Hrvata, narodna seljačka vođa: *Stjepan Radić, Pavle Radić i Đura Basaričak*.

Kao da se čekalo da to bude gotovo. Jeste, to se još čekalo. Smetao je Pašić i uklonjen je još za života. Najzad je i on umro. Ali, tu je drugi narodni vođa: **STJEPAN RADIĆ**. Njega upoznaše i počеше voleti pored hrvatskih i srpski seljaci: to je opasna stvar. Sa njim je sada i **SVETOZAR PRIBIĆEVIĆ**: to je još opasnije. Pridružite im se i **SRPSKI ZEMLJORADNICI**: Oho! To je baš zagustilo! Ako se sporazumeju Hrvati i Srbi prečani, ako se seljaci srpski i hrvatski udruže i naprave *jednu seljačku stranku za celu Jugoslaviju* – onda je to propast za krupnu gospođu iz Beograda, za one koji su dosada vladali u ime Srbije i Srpstva, koji su na grobovima miliona seljaka podigli vile i palate, nagomilali bogatstva, prigrabili rudnike i šume, zahvatili državna imanja, opseli državnu kasu.

Radić je ubijen. Ožalili su ga svi u ovoj zemlji. Zaradovali su se svi *velikosrbi, silnici i derikože, kapitalisti i militaristi*. Oni su u stvari *pripremili njegovo ubistvo*: zapalili mozak Puniše Račića, stvorili u javnosti psihozu krvi i ubistva. Njima slični ljudi su pet godina ranije ubili u Bugarskoj **ALEKSANDRA STAMBOLISKO**, i 20.000 seljačkih i radničkih boraca.

*) У документу део реченице је испуштен.

Radića su ubili još i zato što je bio stvarni šef hrvatskoga naroda. Da bi potpuno obezglavili Hrvate, ubili su i Pavla i Duru.^{d)} Mislili su da će sada moći nesmetano da vladaju i da će najzad ostvariti svoj san: upravljati bez parlamenta, bez narodne kontrole. Jednom reči, sada može da se zavede LIČNI REŽIM, DIKTATURA, u korist nekoliko velikana koji će zauzeti sva najvažnija mesta, i nakrenuti zlatnu reku državnog budžeta na njihovu vodenicu. Narod je ostao bez voda i bez glave. Raščišćen je teren za lični režim: može da dođe 6. januar.

TAKO JE BILO. Sve što se radilo od Radićeve smrti^{d)} do 6. januara, bila je samo jedna odvratna komedija i sprdnja sa javnim mnjenjem. U stvari je sve bilo najmarljivije pripremljeno: odjednom su počeli da sipaju zakone iz rukava: nov Ustav (upravo zakon o kraljevskoj vlasti, koji je svu državnu vlast stavljao u jedne ruke)^{e)}, novi zakon o zaštiti države, o štampi, o opštinama, o udruženjima. *Sve je to očigledno bilo odavno sređeno.* PETAR ŽIVKOVIĆ je na taj dan čekao godinama, sakriven iza dvorskih zavesa.

ZAŠTO JE DOŠLA DIKTATURA? Zašto je svu vlast u državi uzelo nekoliko ljudi koji su i pre vladali, samo pod izvesnom kontrolom parlamenta? Je li zato što je država bila u opasnosti od Hrvata, od prečana, od Mačeka, od Pribičevića? Tako su vlastodršci stvar predstavili inostranstvu, naročito Francuzima, i na osnovu te laži dobili su odobrenje da raspuste parlament i da zavedu diktaturu. Na toj laži počiva celokupno današnje stanje već pune tri godine, najcrnje u našoj istoriji. Na toj laži su sprovedeni zloglasni mitrovdanski izbori, u kojima je naš narod doživeo jedno nečuveno poniženje, kakvo nije poznato ni pod okupacijom neprijateljskom, ni u ropstvu.

NIJE ISTINA DA JE UOČI 6. JANUARA DRŽAVA BILA U OPASNOSTI. Nije istina da su Hrvati protiv naše zajedničke države. Nije istina da je diktatura ma šta spasla i sačuvala. Ona je samo produžila i učvrstila jedno stanje koje se već bilo uvrežilo, stanje stvarnog ličnog režima, korupcije, pljačke, izuzetnih zakona, izbornih nasilja, prevlasti dvora i dvorskih ulizica, stanje koje traje sve od 1926. godine.

Pošto su na UPRAVI DRŽAVE VEĆINOM SRBIJANCI, izgleda kao da srpski narod želi da pritiskuje Hrvate i da ih smatra za građane drugog reda. Izgleda, najzad, da su Srbi, a poglavito Srbijanci, povlašćeni, da je njima lakše i bolje, pa zato trpe i lažnu demokratiju i diktaturu. To, međutim, apsolutno nije istina. *SRBIMA JE LAŽNO PREDSTAVLJEN ODNOS IZMEĐU NAS I HRVATA, naročito su lagali da Hrvati neće ovu državu i da hoće da je rasture i potčine. Hrvatima pak izgleda da Srbi hoće da ih zajaše i potčine, iako Hrvati plaćaju porez, služe vojsku i nose sve javne terete kao i Srbi. Šta bi Srbi, šta bi Srbijanci radili kad bi sve najvažnije položaje u zajedničkoj državi zauzimali Hrvati? Oni bi sigurno dignuli bunu.*

IMA I HRVATA U VLADI!, odgovoriće netko. Ima i prečana na veli—je*) Švrljuga, tu su Srškić, Frangeš, Perović, Šilović, Sernec, Bedeković, Karlo Kovačević, Nikola Nikić i razni drugi. Odista, ovi naši zlikovci uvek su uzimali ponekog Hrvata i po nekoliko Srba prečana i Slovenaca, koliko da zamažu oči, *ali nikad nisu zvali prave predstavnike hrvatskog naroda, koje bi ovaj slobodno izabrao i koji bi stvarno zastupali njegove interese.* Kad su radićevci bili u vladi, oni nikad nisu mogli ništa da svrše: dobijali su najslabija ministarstva, i najzad su pobijeni usred Skupštine ljudi koje Hrvati obožavaju i smatraju kao svoje prave zastupnike: Stjepan Radić i Basariček.

A KAKVI SU HRVATI KOJI SU DANAS NA POLOŽAJIMA? *To su sve najgori ljudi, ulizice i podrepaši koji su ranije služili Austrijancima i Mađarima, a koji*

*) Hejacho место у тексту.

sada služe Peri Živkoviću i njegovom gazdi, za pare i za gospodski život. Narodne ulizice su bili, to su i ostali. – Takav je taj Švrljuga, koji je upropastio jednu veliku banku, pa su ga doveli da upropasti i državne finansije, i da se obogati na zajmu i svu svoju imovinu prenese u inostranstvo, kao i oni koji su ga na vlast doveli i njegovu ženu uzeli za dvorsku damu. – Takav je Oton Frangeš, koji je za vreme rata u Bosni zahvaljivao nemačkom caru Viljemu što će ih osloboditi od „srpskih svinja“, povukao se posle poraza sa austrijskom vojskom i u Beču ostao sve do 1922, a pred sam 6. januar je prvi potpisao proglas da se ne saraduje sa Srbima ni u kojem obliku. – Takav je bivši ban Josip Šilović, koji ima sva najveća mađarska odlikovanja jer je bio vrlo poznat i istaknut mađaron i poklonik Franje Josifa. – Takav je sadašnji ban u Hrvatskoj, Perović, koji je najgore vijao pok. Stjepana Radića, i čiji brat je danas talijanski fašistički vođa u Zadru. – Takav je bivši ban u Sloveniji Sernec, čiji brat je danas hajmerovski vođa u Austriji. – Takav je zloglasni Nikola Nikić, koji je prvi izdao Radića za novac, koji je pokazao policiji gde se on krije, i koji je danas sagradio jednu od najvećih palata u Beogradu. – Takav je Karlo Kovačević, koji je bio austrijski agent provokator i koji je u Mitrovačkom kazamatu odležao pola godine robije za opasnu krađu. – Takav je Janko Bedeković, pijanica i šef policije u Zagrebu, koji je ubijao i vešao Srbe u Sremu (u Kupinovu na primer, premlaćivao i hapsio Srbe u Austro-Ugarskoj).

TI LJUDI SU PRE RATA MRZELI I GONILI SRBE NACIONALNE BORCE I REVOLUCIONARE. Danas oni služe ovome režimu. Danas su oni Jugosloveni, danas oni brane Kralja i Otadžbinu! Oni su Jugosloveni, zajedno sa SRŠKIĆEM, koji je bio najverniji sluga Austrije, sa MARINKOVIĆEM, koji je služio Obrenovcima i sa bratom Pavlom udešavao lažni porođaj kraljice Drage, sa mnogim *predsednicima opština iz okupacije*, koji su danas poslanici i banski većnici, sa *vojnim beguncima i zabušantima*, sa *liferantima*, koji su našu vojsku hranili peskom, oblačili šinjelima od koprive i obuvali opancima od hartije. Oni su onda bili protiv naroda, i služili su austrijskim i mađarskim grofovima i baronima. Sada su opet protiv svoga naroda, i služe pravoslavnim grofovima koji se zovu: *Bajloni i Vlada Ilić, Dragiša Matejić i Ilija Mihajlović, Petar Živković i Boža Maksimović, Uzunović i Kumanudi*. Tu spadaju još 100 i 200 korupcionaša i zlikovaca-pljačkaša koji se, na našu veliku sramotu, zovu Srbima.

TI ZLIKOVCI ZNAJU DA SRPSKI SELJACI VOLE JOŠ UVEK OVU DRŽAVU I DA HOĆE DA JE SAČUVAJU, JER IH JE MNOGO KRVI I NAPORA STALA. Tu našu slabost oni vešto iskorišćuju, kao što razbojnici iskorišćuju ljubav majke prema detetu, i kad god mrdnemo protiv njih, pobunimo se ili hoćemo da ih oteramo sa vlasti, odmah poviču kako je *država u opasnosti* i kako treba spasavati Srpstvo. Oni vrlo dobro znaju da to nije istina, jer zacemento neće ovu državu razrušiti njeni najčestitiji političari *Radić, Maček, ili Trumbić, Svetozar, Adam i Milan Pribičević, Davidović, Prodanović, Žujović, Jovanović*, koji su godinama predstavljali narod i služili mu.

POGLEDAJMO ISTINU! *Kakve vajde ima srpski seljak, kakve koristi ima srbijanski seljak od toga što je hrvatski narod pogružen i uvređen? Da li mu je zbog toga nešto lakše? Da li mu je žito skuplje nego hrvatskom seljaku, ili stoka, ili svinje, ili zemlja? Ili mu je trošarina manja, zašto stalno glasa za državu, za kralja i otadžbinu? Ili je njemu duvan, i so, i gas, i šećer jeftiniji? Je li njemu kamata niža zato što je Bajloni Srbijanac, i Bogdan Marković, i Vojin Đuričić, i Milorad Nedeljković? Zar nije, pored svega svog državotvorstva, srpski seljak najzaduženiji i po najtežu kamatu, a udarili su*

mu porez i trošarine, banovinske takse i teške prireze? *Kad je trebalo kupovati ratnu štetu od seljaka i besćenje i šćariti na snaženju dinara, onda su se uortačili beogradski i zagrebački bankari: Švrljuga i Stojadinović, grof Kulmer i grof Ilija Mihajlović, Ličanin Teslić i Moravac Savčić, Crnogorac Andrija Radović i Sremac Nikola Nikić... i, kao začinka ovog kiti: gazda.*

BANDA JE TO JEDNA. I od Srba i od Hrvata, od Srbijanaca i od prečana. *Ortaci su to i kompanjoni.* Pljačkaju što stignu i uvek su složni, uvek u ime države i jugoslovenstva, uvek u ime kralja i otadžbine. Zar ne vidite da su od 1926. godine uvek isti ljudi na upravi zemlje, pod Parlamentom kao i posle 6. januara? – Oni zavađaju Hrvate i Srbe, seljački narod u Srbiji i u prečanskim krajevima, i tom svađom se koriste da neprestano pljačkaju ortački sa onima koji su lizali pete Franji Josifu, a sada se klanjaju Aleksandru Karađorđeviću.

SADA SU JUGOSLOVENI I PATRIOTE *i polako dovode ovu zemlju do ivice propasti.* Kad su osetili da je država pred bankrotstvom, oni su *brže-bolje svu svoju imovinu preneli preko granice:* tamo zidaju vile i dvorove. Znaju da će dinar početi da se srozava, i zato svoju gotovinu šalju u Francusku i Švajcarsku, pretvaraju dinare u dolare i franke, u funte i florine. A kad dođe sasvim do gustoga, ti vatreni Jugosloveni će *na aeroplanima pobeći iz zemlje,* a nama će ostaviti građanski i spoljni rat, prazne državne kase, prezaduženost, bedu i očaj.

RADNI POŠTENI NAROD SRPSKI, od velike briga koja mu je ostala od rata, još nije stigao da se ozbiljno zabavi stvarnim položajem u državi. Verovao je na reč našim nazovi Srbima, glasao je svakih izbora za njih, verujući da Hrvati odista neće ovu državu i da je odista treba spasavati. Međutim, sada se vidi da je *država sasvim ozbiljno u opasnosti* – ali ne od Radića i Mačeka, ne od Hrvata i prečana, ne od opozicije, ne od seljačkog naroda koji tu državu sačinjava, koji je hrani i brani – *već baš od onih koji su upravljali poslednjih deset godina.* Državu treba danas spasavati od njenih „spasilaca“.

ŠTA TREBA RADITI? Treba odjuriti sa vlasti ove lažne Jugoslovene, koji se održavaju silom a ne predstavljaju nikog. Treba da dođu na površinu i da uzmu upravu države *pravi Srbi, pravi Hrvati i pravi Slovenci,* koje narod na *slobodnim izborima* bude poslao u Skupštinu; koji svoje ne dadu a tuđe neće, koji svoje brane a tuđe poštuju, koji su Srbi a drugima dopuštaju da budu Hrvati; koji su Hrvati a cene Srbe; koji su Slovenci a žele da budu braća sa Srbima i sa Hrvatima.

POŠTENI SRBI, NAROČITO SRBIJANCI, TREBA DA ZNAJU KAKO TAČNO STOJI STVAR SA HRVATSKIM PITANJEM. Ne smeju se više dati zavoditi lažima o „državi u opasnosti!“; ne smeju više slušati laži i klevete o hrvatskom narodu i njegovim vodama; ne smeju više sa prezirom uzvikivati: „Šta hoće ti Hrvati?“

Oni moraju znati da su *Hrvati pre rata imali svoju samoupravu,* da su imali Skupštinu (Sabor) u Zagrebu, da su njihovi sinovi služili vojsku u Hrvatskoj, da je postojala Kraljevina Hrvatska i Slavonija. Mi moramo priznati da *danas, u slobodnoj svojoj državi, Hrvati ne smeju imati manje.* A u mnogim stvarima oni danas imaju manje nego pre.

ŠTA HOĆE HRVATI? *Oni ne žele da izlaze iz ove države, jer im je u interesu da budu sa nama zajedno. Ali oni traže da im se ostavi izvesna samouprava u vođenju posebnih lokalnih i pokrajinskih poslova.* Pokazalo se za ovih 13 godina da je država rdavo uređena. Vučemo se tako kao volovi vezani za rogove: smetamo jedni drugima; mučimo jedni druge; a ne možemo da idemo napred.

TO VIŠE NE SME TAKO DA IDE. Mora se država drugačije urediti. Tako da DRŽAVNA ZAJEDNICA ostane, a da ipak svaki od naših naroda bude svoj na svome, da bude gospodar u svojoj kući. Inače će nas opasni događaji naći zavađene, i raspašće nam se država u paramparčad. Hrvati su svesni toga. Oni ne traže zasebnu državu, već svoju narodnu samoupravu u zajedničkoj državi. To nije ništa strašno, i ne predstavlja nikakvu opasnost za našu zajednicu.

SELJAČKI NAROD U SRBIJI MOŽE RAZUMETI TAJ ZAHTEV HRVATA. Mi smo se godinama borili za opštinsku, sresku i okružnu samoupravu. Prijatelji kralja Milana Obrenovića tada su bili protiv tih samouprava, i radikale su gonili kao antidržavne i komunce, baš kao što današnji režim goni ljude koji traže da se naša država uredi na *federativnoj osnovi*. Protivnici narodne slobode onda su napadali radikale da šire „sreski duh“ i predvideli su da će te samouprave rastočiti državu, da će pojedine opštine, srezovi ili okruzi odricati poslušnost, odmetati se od države, odbijati da plaćaju porez, rečju, da se neće znati ni ko pije ni ko plaća. Međutim, šta je bilo? Nikad srpska država nije bila čvršća i sigurnija nego baš u zlatno doba narodnih samouprava, od 1903. do 1912. Onda su nastali ratovi i samouprave su bile jako okrnjene, tako da se danas ponovo mora voditi borba za njih.

KRUTI CENTRALIZAM, koji je vladao prvih deset godina, dao je najgore rezultate. Čovek koji ga je zastupao, Svetozar Pribičević, video je da su od centralizma izvukli koristi samo korupcionaši i liferanti, krupni činovnici i pljačkaši. Zato se on složio sa Radićem i tražio da se država drukčije uredi i da *pojedine pokrajine dobiju svoju samoupravu za izvesne poslove koji se njih tiču*. Vlastodršci su osetili da će im se veliki položaji izvući ispod nogu, da neće više biti besnih zarada i nesmetanog raspolaganja sa ogromnim budžetom od 13 i 14 milijardi, i oni su zaveli diktaturu koja vodi zemlju u propast.

A ŠTA SU BANOVINE? Zar to nisu neke samouprave? Ne, to je *napast i nesreća za narod*. One su vrlo rđavo skrojene, neznački i zlonamerno. One su potpuno u rukama vlade, naročito ministarstva policije. *One imaju vrlo malo vlasti da narodu učine dobra i da mu pomognu, a imaju vrlo mnogo vlasti da narod opterete novim nametima*, i bace mu na grbaču nove desetine hiljada činovnika, banske dvorove, automobile i druge skupe ludorije. Ove i ovakve banovine moraju se ukinuti, jer od njih narod ima samo štete.

TO SE MORA MENJATI. Zemlju treba podeliti onako kako žele njeni stanovnici: na SAMOUPRAVE.

Te samouprave bavile bi se *svima onim poslovima koji nisu od opšteg državnog značaja*, kao što je staranje o zdravlju, o školama, o putevima, o poljoprivredi, o kulturnim i prosvetnim ustanovama. Svaka samouprava bi imala svoj sabor koji bi donosio zakone o svima tima pitanjima, a u saglasnosti sa organskim zakonima koje za celu zemlju donosi *zajednički parlament, biran opštim pravom glasa od svih stanovnika Jugoslavije*. Na čelu čitave države stoji zajednička vlada sa ovim ministarstvima: Ministarstvo spoljnih poslova, Ministarstvo vojske i mornarice (koje su zajedničke), Ministarstvo finansija, Ministarstvo saobraćaja, Ministarstvo unutrašnjih dela. – **TO ZNAČI FEDERACIJA**. Kao što vidite, ništa strašno i ništa za državu opasno. Braća ostaju pod istim krovom i rade isto zajedničko polje, samo sada ne jedu svi iz istog lonca i ne broje jedan drugom zalogaje, već su odeljeni zidom i vratima, te svaki živi u svojoj sobi, greje se na svojoj vatri i jede iz svoga lonca. Tako će biti čist račun i duga ljubav.

Neće više Hrvati optuživati Srbe da ih opljačkaše; neće više Srbi optuživati Hrvate da podrivaju temelje države.

Za ovakvo ili približno ovakvo rešenje našeg državnog pitanja izjasnili su se naši najbolji patrioti, zaslužni ratnici i junaci, najpošteniji političari i najveći naučnici. Zar su oni neprijatelji države? Zar su oni izdajnici? Zar razni lažni Jugosloveni, lopovi i korupcionaši mogu državu da spašavaju od naših najboljih narodnih imena? Zar su izdajnici Slobodan Jovanović i Živojin Perić, Milan i Adam Pribićević i Živko Pavlović, Boža Marković i Dragoljub Jovanović, Mihajlo Petrović i mnogi zaslužni ljudi i iskreni prijatelji naroda?

DOSTA JE BILO LAŽI O DRŽAVI U OPASNOSTI! Srpski narod je već svestan toga da nju dovode u propast baš oni koji najviše viču: „Držite lopova.“ Sada je jasno i najprostijem seljaku da država nije u opasnosti od Hrvata i od njihovih pravih vođa, već od jedne razbojničke družine u kojoj ima i Srba i Hrvata i Slovenaca, i pravoslavnih i katolika i muslimana, ali gde su arambaše Srbi, naročito Srbijanci, na sramotu našeg imena i obraza.

SUTRA ĆEMO POĆI KORAK DALJE, i našu narodnu zajednicu obezbediti na taj način što ćemo u nju pozvati i *bratski bugarski narod*, slovenski, seljački i mučenički. Ostvarićemo tako san naših narodnih velikana i apostola: Vase Pelagića i Svetozara Markovića, Hrista Boteva i Stamboliskog, Ante Starčevića i Jovana Skerlića.

Na tome svetom i veličanstvenom putu neće nas zaustaviti obmane i pretnje... nasilnika i pljačkaša. Zgazićemo nemilosrdno ovu razbojničku i izdajničku bandu, koja zagađuje našu lepu zemlju i upropašćuje naš čestiti radni narod. Stvorićemo slobodnu Jugoslaviju radnog naroda.

Dole lični režim! Dole diktatura! Dole pljačkaši!

ŽIVELA SLOBODA! ŽIVEO SELJAČKI I OSTALI RADNI NAROD! ŽIVELA SLOBODNA NARODNA SAMOUPRAVA!